

Urszula Nowicka

Sprawozdanie z seminarium bolońskiego

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 52/3-4, 441-443

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIE Z SEMINARIUM BOŁOŃSKIEGO

Dnia 5 marca 2009 r. na Uniwersytecie Warszawskim zostało zorganizowane kolejne z cyklu seminariów bolońskich, poświęcone *Efektom kształcenia jako podstawie budowy i oceny programów studiów*. W organizację seminarium zaangażowane były Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji oraz jednostki UW: Biuro ds. Realizacji Procesu Bolońskiego, Biuro ds. Jakości Kształcenia. Zasadniczym celem, jaki postawili sobie organizatorzy seminarium było upowszechnienie nowego podejścia do tworzenia programu studiów bazującego na efektach uczenia się (kształcenia).

Seminarium otworzyła Prorektor ds. Studenckich UW prof. dr hab. Marta Kicińska-Habior, która powitała wszystkich przybyłych uczestników, a przede wszystkim zaproszonych na spotkanie prelegentów: dr Declan'a Kennedy z University College Cork, ekspertów bolońskich: mgr Jolantę Urbanikową, pełnomocnika Rektora ds. realizacji procesu bolońskiego i organizacji nauczania języków obcych UW, dr hab. Marka Frankowicza z Wydziału Chemii UJ oraz prof. dr hab. Elżbietę Putkiewicz z Wydziału Pedagogicznego UW i dr Pawła Poszyteka, Dyrektora programu „Uczenie się przez całe życie”.

Pierwszy z wykładów, wygłoszony przez p. mgr Jolantę Urbanikową, stanowił *Wprowadzenie do problematyki efektów kształcenia się (uczenia)*. Rozpoczęty w 1999 r. proces boloński przyniósł zasadniczą zmianę w postrzeganiu celów procesu dydaktycznego. Wskutek tego Prelegentka wskazała podstawowe cele procesu bolońskiego, zorientowanego w większej mierze na kompetencjach niż na samej wiedzy absolwentów: istotne stało się ich przygotowanie do potrzeb rynku pracy, rozwój i podtrzymanie wiedzy zaawansowanej, przygotowanie do aktywnego uczestniczenia w (europejskim) społeczeństwie demokratycznym oraz doskonalenie kompetencji i rozwój osobisty. Istotne w tym procesie jest zapewnienie uznawalności kwalifikacji, osiąganej m.in. poprzez uznawanie efektów uczenia się, a nie formalnych ścieżek wiodących do osiągnięcia tych efektów. Definiując efekty kształcenia Prelegentka zwróciła uwagę na jego jakość, możliwą do osiągnięcia dzięki przyjęciu wspólnej metodologii definiowania kwalifikacji, poziomów i ich wzajemnych odniesień w szkolnictwie wyższym. W tym kontekście ukazała także powiązanie efektów kształcenia z Europejskimi oraz Krajowymi Ramami Kwalifikacji, z uwzględnieniem także ram kwalifikacji branżowym, sektorowych,

w tym przede wszystkim Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego. Następnie zwróciła także uwagę na zasady definiowania efektów kształcenia dla programów studiów, a zwłaszcza określenie efektów uczenia się i ECTS, form, metod i technik nauczania, metod oceniania i kryteriów zaliczenia.

Hierarchiczne uporządkowanie celów kształcenia ze względu na rodzaj opanowanych przez studenta czynności nosi nazwę taksonomii celów kształcenia. Idea ta powstała już w r. 1948, jako odpowiedź na konieczność precyzyjnego opisu szkoły i edukacji. W dziedzinie poznawczej autorem taksonomii jest Benjamin Bloom, którego metodzie poświęcony został kolejny wykład, wygłoszony przez prof. dr hab. Elżbietę Putkiewicz. Taksonomia Blooma ukazuje hierarchię coraz bardziej skomplikowanych procesów, do których wdraża się studentów. Należą do nich: wiedza, rozumienie, zastosowanie, analiza, synteza oraz ocenianie. Prelegentka szczegółowo omówiła każdy z tych poziomów, ilustrując każdy przykładami z dziedziny nauczania matematyki. Podkreśliła następnie, iż zgodnie z propozycją Blooma, do każdego z tych poziomów należy przypisać określone czasowniki, które charakteryzują odpowiadający mu proces, a które jednocześnie czynią je celami operacyjnymi, umożliwiającymi określenie wyników uczenia się w kategoriach obserwowanego zachowania się ucznia. Na koniec nawiązała do opracowanej w Polsce taksonomii Bolesława Niemierki, zwanej taksonomią ABC, obejmującej dwa poziomy (wiadomości i umiejętności).

Kolejny referat, nt. *Tworzenie programów studiów na bazie efektów kształcenia*, wygłoszony został w języku angielskim przez dr Declan'a Kennedy. W swoim wystąpieniu Prelegent skupił uwagę na odpowiedziach na cztery postawione we wstępie pytania: co to są efekty kształcenia, w jaki sposób można je opisać, w jaki sposób – na ich podstawie – tworzy się programy studiów oraz jak powiązać efekty kształcenia z procesem nauczania i oceną. Definiując efekty kształcenia wskazał na ich zasadnicze cele oraz miejsce w całym procesie bolońskim, z uwzględnieniem także Europejskiej i Krajowych Struktur Kwalifikacji (na przykładzie Irlandii). W odpowiedzi na pytanie o opis efektów nauczania nawiązał do taksonomii Blooma, w oparciu o którą zaprezentował szereg przykładów w zakresie formułowania efektów kształcenia dla programu studiów, a także wskazał na ewentualne korzyści oraz potencjalne problemy przy ich stosowaniu. Ocena efektów kształcenia to proces zbierania i opiniowania informacji z wielorakich źródeł w celu ustalenia, co student wie, rozumie i co może z tą wiedzą zrobić w rezultacie swojej edukacji. Stąd Prelegent zwrócił uwagę na pewne „techniki” oceny oraz zasadnicze punkty, które należy wziąć pod uwagę przy ich stosowaniu. Zakończył swoje wystąpienie tzw. spojrzeniem w przyszłość, czyli omówieniem perspektyw stojących przed studentami w wyniku właściwego sformułowania efektów kształcenia.

Jako kolejny, po krótkiej dyskusji oraz przerwie na lunch, wystąpił p. dr Paweł Poszytek, przedstawiając wykład pt. *Efekty kształcenia/uczenia się na przykładzie Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (CEFR)*. Rozpoczynając swoją prezentację, przedstawił ogólną definicję posługiwania się językiem według Europejskiego systemu opisu kształcenia językowego, a następnie scharakteryzował trzy główne filary europejskiej definicji biegłości językowej, do których należą kompetencje (ogólne oraz komunikacyjne – kompetencja komunikacyjna, socjolingwistyczna oraz pragmatyczna), działania językowe (recepja, produkcja, interakcja i mediacja) oraz strategie językowe. W oparciu o nie tworzy się programy oparte na efektach kształcenia. Każdy z tych parametrów jest wyskalowany zgodnie z poziomami biegłości: A (poziom podstawowy), B (poziom samodzielności) i C (poziom biegłości), podzielonych jeszcze na dwa podpoziomy.

Jako ostatni referat nt. *Zastosowanie efektów kształcenia do przygotowania programu studiów*, wygłosił p. dr hab. Marek Frankowicz, opierając swoje wystąpienie na przykładzie budowy i ewaluacji programu studiów chemicznych oraz kursu technologii informatycznej dla filologów. Zwrócił on uwagę na trzy sposoby tworzenia programów studiów (rozbudowa istniejącego programu, adaptacja programu z innej uczelni oraz konstrukcja programu od podstaw), ilustrując – na przykładzie studiów chemicznych I i II stopnia, zakładane efekty kształcenia. Następnie dokonał analizy efektów kształcenia osiąganych podczas kursu technologii informatycznej na studiach filologicznych o specjalności romanistycznej w Tarnowie, zestawiając ze sobą zakres umiejętności nabytych po pierwszym oraz piątym semestrze nauczania. Zwrócił także uwagę na interesującą propozycję ankietowania studentów na pierwszych (kompetencje językowe, kompetencje informatyczne, oczekiwania wobec zajęć) oraz ostatnich zajęciach („plusy dodatnie” i „plusy ujemne” zajęć).

Obrady seminarium bolońskiego na UW zakończyły się dyskusją oraz tzw. „mini warsztatem” polegającym na praktycznym zastosowaniu zdobytej wiedzy w zakresie tworzenia i oceny programów studiów w oparciu o efekty kształcenia.

Urszula Nowicka

SPRAWOZDANIE Z SEMINARIUM I WARSZTATÓW BOŁOŃSKICH

Dnia 13 marca 2009 r. na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyło się seminarium bolońskie, prowadzone przez eksperta bolońskiego p. mgr Ryszarda Rasińskiego z Uniwersytetu Łódzkiego. Uczestników – pracowników UKSW – powitała Prorektor ds. Kształcenia UKSW, Pani dr hab. Dorota Kielak, która zwróciła uwagę na doniosłość seminarium spowodowaną fak-